

Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ.

Стаття 5 Конституції України

№24 (136)

Наша ГРОМАДА

П'ЯТНИЦЯ,
20 листопада '20

Обіцяють накопичувальну пенсійну систему

Кабінет Міністрів пропонує ввести накопичувальну пенсійну систему для окремих категорій працівників у віці до 35 років, які мають право на пільгове пенсійне забезпечення.

Відповідний проект закону прийняли на засіданні уряду. Він передбачає три професійних пенсійних програми.

Програма №1 дає право на отримання пенсійних виплат після 50 років за наявності у чоловіків страхового стажу від 25 років, з нього на роботі у шкідливих професіях – від 10 років. У жінок страховий стаж має становити від 20 років, з нього на роботі у шкідливих професіях – від 7,5 року.

Друга програма дає право на отримання пенсії після 55 років за наявності страхового стажу від 30 років у чоловіків (з нього від 12,5 року на роботі за так званним списком № 2) і стажу від 25 років у жінок, з яких від 10 років на роботі за списками № 1 та № 2.

Програма №3 дає можливість добровільно вступити в накопичувальну пенсійну систему на умовах, визначених у колективних договорах, і на отримання пенсійних виплат після досягнення 55 років.

Відслужив – і на роботу

З військової служби повернувся додому, в Катеринівку, Олександр Желовніков.

центр Військово-морських сил у Миколаєві.

– Там вчили стріляти, метати гранати, орієнтуватися на місцевості – визначати азимут, – продовжив Олександр. – Потім нас розкидали по різних військових частинах. Я потрапив в Одесу. Частина – недалеко від моря. Наше бойове завдання полягало в мінуванні берега. Цьому ми й навчалися. Я був механіком-водієм «Урала». Якимось у нашій частині побував адмірал Воронченко, тодішній командувач ВМС.

На запитання, чи сувора нині у ВМС дисципліна, Желовніков відповів ствердно. І стройовий підготовці, за його словами, там

Редакція «Нашої громади» попросила Сашка пригадати, як йому служилося. Молодий чоловік розповів, що спершу – це було навесні 2019-го – його відправили на місяць в навчальний

приділяють багато уваги. А годують добре.

– І банани нам давали, й гамбургери, – запевнив Олександр.

Нині він, як і до призову, працює в КП «Обрій» водієм сміттєвоза.

Перша сесія новообраної ради

На першу сесію зібрався 18 листопада 21 новообраний депутат Катеринівської сільської ради.

На першому пленарному засіданні секретарем ради обрано Тетяну Забродську. Також затверджено положення про старост, обрано старост: в Олексіївському старостинському окрузі – Любов Стогнеєву, у Володимирівському – Сергія Євенка, в Овсяниківці – Володимира Чудака, в Могутньому та Аврамівці – Марію Гаїну (обрати старосту в Грузькому передбачається на другому пленарному засіданні сільської ради,

яке відбудеться наступного тижня). Затверджено склад виконавчого комітету та постійних комісій ради. До виконкому увійшли Тетяна Пучка, Тетяна Забродська, Володимир Кухта, Віктор Яцканіч, Володимир Островий, Віктор Демченко, Юрій Григорчук, Григорій Ігнат'єв, Олександр Дудка, Сергій Діденко, Любов Стогнеєва, Сергій Євенко, Володимир Чудак, Марія Гаїна. Із складом постійних комісій ради можна ознайомитися на сайті Катеринівської сільської ради.

Запрацював механізм передачі сільгоспземель ОТГ

У понеділок, 16 листопада, Кабінет Міністрів ухвалив постанову, якою запустив механізм передачі земель сільськогосподарського призначення у комунальну власність ОТГ. Раніше,

15 жовтня, Президент України Володимир Зеленський видав указ щодо передачі земель з державної у комунальну власність. Ідеться про майже 2 мільйони гектарів угідь.

Оголошення

У зв'язку з посиленням карантинних обмежень і ризиком зменшення реалізації каоліну споживачам змінено графік виходу газети «Наша громада». Відтепер вона надходитиме до читачів раз на місяць. Наступний номер вийде орієнтовно 24 грудня нинішнього року.

З Німеччини, від своїх

Шістнадцять малозабезпечених та багатодітних родин з Володимирівки, Олексіївки, Осикуватого, Лісного та Мальовничого отримали минулого тижня гуманітарну допомогу з Німеччини. У переданих їм пакетах – дитячі одяг і взуття, іграшки.

Ці речі прислали Юлія і Євген Макєєви, вихідці з Катеринівки. Юлія в Німеччині – з 2006 року, там і сім'єю обзавелася. Євген за кордоном – два роки, там навчається.

Ось що розповіла «Нашій громаді» їхня мати – головний бухгалтер торговельного підприємства «Мінерал» Людмила Макєєва:

– Якимось Юля, складаючи речі, з яких виріс її син, подумала: а є ж сім'ї, яким це добро знадобиться! Юля й раніше, проживаючи в Німеччині, займалася благодійністю – пересилала в Україну речі й гроші для учасників АТО. Підтримати багатодітні родини з нашої ОТГ вона вирішила теж не

заради слави. Їй хочеться, щоб й інші, в кого є непотрібний, але в доброму стані дитячий одяг, віддавали його родинам, доходи яких не дозволяють купувати нові речі.

Отримавши від Юлії й Євгена 100-кілограмову посилку з Німеччини, Людмила Макєєва звернулася до Катеринівської

сільської ради з проханням дати їй перелік сімей, які відчувають потребу в дитячих одязі, взутті, іграшках. Отримавши цю інформацію (в тому числі про вік і стать дітей), Людмила Анатоліївна склала речі в пакети, кожен – індивідуального призначення. Минулого тижня їх доставлено адресатам. Вру-

чала пакунки Людмила Макєєва спільно з представником сільської ради Романом Бурлаком та водієм Олегом Крупінським. За словами Романа Бурлака, усі, до кого вони завітали, були раді й подарункам, і увазі. А Людмила Макєєва сподівається, що почин її дочки підтримають інші.

Віктор КРУПСЬКИЙ

21 листопада – День села Олексіївки

Шановні жителі Олексіївки!

Від щирого серця та з великим задоволенням вітаємо вас із Днем села! Цей день – ще одна нагода висловити вдячність вам, працюючим, щирим та гостинним людям, за те, що високо несете честь свого села. Ви й господарюєте вміло, й культуру та освіту розвиваєте, й піклуєтесь про старші покоління, а дітей виховуєте патріотами рідного краю й України.

Зичимо вам міцного здоров'я, щастя, добра, достатку та мирного неба над головою. Нехай усе вам вдається!

Виконком Катеринівської сільської ради

Сергій Шевко: На території сучасного Могутнього життя триває тисячі років

Сергій Шевко викладає історію у Могутненській школі з жовтня 1991 року. Навчаючись на п'ятому курсі Кіровоградського педінституту, проходив тут практику та так і залишився. Родом з Осикуватого, до школи ходив у Володимирівці, куди переїхав з батьками в 1975 році. Захоплюється вивченням історії Могутнього та його околиць.

– Стати вчителем мріяв ще з дитинства за прикладом батька Георгія Лаврентійовича, вчителя фізкультури, – розповідає. – Мені подобалася шкільна атмосфера, й з вибором майбутньої професії проблеми не було.

На запитання, чому історія, пояснює: захоплювала більше, ніж будь-який інший предмет. Не останню роль відіграли й вчителі історії Володимирівської школи – колишній військовий Володимир Васильович Волонтир та Василь Богданович Мороз.

– Вони вміли так переповідати історичні факти, що ти слухав би й слухав їх, – каже. – Ще я любив, як і батько, багато читати. Перечитав і Жуль Верна, й Дюма й інших авторів.

– Краєзнавством коли захопилися? – запитую.

– Ще школярем, – відповідає Сергій Георгійович. – Збирав історичні відомості про Володимирівку, події, пов'язані з нею. Коли доля закинула у Могутнє, почав цікавитися його історією.

– Здається, ви не були тут першовідкривачем.

– Так. Як мені розповіли, багато відомостей про село і його людей збирала колишня вчителька історії Марія Гнатівна Незоленко, але знайти їх, щоб ознайомитися, мені не вдалося. Більше пощастило з доробком іншого вчителя – Анатолія Костянтиновича Гандрабурова. Філолог за освітою, він дуже любив історію, і його розвідки з'являлися на сторінках районної газети "Зоря комунізму" та обласних газет. Присвячені вони були, зокрема, й минулому Могутнього. Проте Анатолій Костянтинович не мав доступу до багатьох документальних джерел, і тому трактування ним деяких історичних фактів було не позбавлене суб'єктивізму. Мої пошуки це підтвердили.

– Відомо, що засновником села був маіор Селевін...

– Той куток, де стояв його будинок, і досі називається Селевиною. Хоч від будинку нічого не залишилося, є лише приблизне місце.

– Яке ви вже обстежили...

– І не тільки його. Довколишні садиби теж. Зрозуміло, з дозволу їх господарів.

– І що знайшли?

– Наприклад, знак, що носили студенти на форменому одязі часів імператора Олександра Третього. Я навіть встановив,

що належав він студенту Харківського технологічного інституту. Ще знайшов рубль Катерини Другої, 1764 року, срібний, рубль Миколи Другого.

– Навіть з цього можна зробити висновок, що в дев'ятнадцятому столітті село мало зв'язок зі світом, розвивалося...

– Але, на мою думку, люди тут чи десь поряд мешкали дуже давно. На це вказує, зокрема, інша знахідка – монета Понтійського царства, заснованого ще до початку нашої ери на території сучасної Туреччини. Монету було карбовано при Митридаті Шостому Євпаторі, який правив в середині першого століття до нашої ери. Про давніших пращурів свідчить знайдена на околиці села частина кам'яної сокири.

– Стоянки первісних людей якого періоду виявлено поблизу Могутнього?

– Часів черняхівської культури. Перше – п'яте століття нашої ери. Розквіт припадає на друге століття нашої ери, бо найчастіше знаходять тут римські монети другого століття. Черняхівці займалися рільництвом і, не виключено, лишки продавали сусіднім народам. До речі, описав ці стоянки відомий радянський археолог Олексій Іванович Тереножкін (1907 – 1981 рр, доктор історичних наук. – Авт.).

– Київська Русь залишила якісь сліди на тутешній території?

– Звісно. Віднаходяться бойові сокири, наконечники стріл. Останні – як IX – X століть, так і XIII, ординського. Найбільше мене вразила знайдена монета мідний пул. Матеріальної цінності ніякої, а ось історична – велика, адже чеканилася вона в 1260-і роки, тобто в ординський період, та ще й у Криму, і це багато про що свідчить. Зокрема, про наявність торгових чи інших зв'язків з нашим краєм.

– Перейдемо до двадцятого століття. Перша світова війна...

– Ця війна не оминула місцевих жителів. Про це є багато свідчень.

Я, наприклад, на одному із сайтів знайшов відомості про свого прадіда. З розповідей бабусі, знав, що мій прадід, Карпенко Євмен Давидович, родом з Осикуватого, на війну, як і більшість його земляків, пішов ополченцем, потрапив в австрійський полон. В інтернеті я натрапив на записи штабного офіцера, з яких дізнався, що мій прадід пропав безвісти в травні 1915 року

– Заведено вважати, що це сталося десятого січня 1944 року. Хоча я знаходив і дещо пізніші дати, скажімо, 19 січня, на Водохрещу. А на братській могилі значиться, що частина бійців, які визволяли село, загинула і в середині і в кінці лютого. І це не помилка, якщо взяти до уваги, що деякі населені пункти тодішнього невеликого Кіровоградського району були визволені аж у березні – два місяці тривали бої на цій території. Наше село кілька разів переходило з одних рук в інші. В школі ми маємо кімна-

на території сучасної Тернопільщини. Там же повідомлялося й про те, що з ним зник безвісти житель Аврамівки Медведєв Мартин Іванович. Згодом з журналу бойових дій 139-го піхотного Мошарського полку, в якому вони служили, дізнався, як це сталося: потрапили в оточення цілими ротами й змушені були здатися.

– Мабуть, найбільше досліджена історія села часів Другої світової війни...

– Не зовсім. Наприклад, в братській могилі, що у Володимирівці, поховано близько півтори тисячі загиблих радянських воїнів, і тільки майже шістьсот – відомі, решта – ні. І це при тому, що велася велика пошукова робота, діяв музей, яким керувала вчителька математики Валентина Павлівна Кондратенко. Музей навіть отримав назву народного, а його керівник була нагороджена державним орденом "Знак пошани".

– Коли звільнили Могутнє від німецьких загарбників?

– Заведено вважати, що це сталося десятого січня 1944 року. Хоча я знаходив і дещо пізніші дати, скажімо, 19 січня, на Водохрещу. А на братській могилі значиться, що частина бійців, які визволяли село, загинула і в середині і в кінці лютого. І це не помилка, якщо взяти до уваги, що деякі населені пункти тодішнього невеликого Кіровоградського району були визволені аж у березні – два місяці тривали бої на цій території. Наше село кілька разів переходило з одних рук в інші. В школі ми маємо кімна-

ту, де знаходяться артефакти часів Другої світової війни, портрети воїнів, опубліковані розповіді про них тощо.

– Нинішні учні цікавляться історією?

– Більше моїми знахідками, хоча досліджувати, як ви самі бачите, є що. Ми мало знаємо минуле нашого краю.

Сергій ЗАДОРЖНИЙ
Село Могутнє

Віктор Громовий: Від роздачі вказівок – до реальної підтримки освіти

Реформа місцевого самоврядування та децентралізація дає змогу новим територіальним громадам будувати справді нову школу. Це видно на прикладі Катеринівської ОТГ. Тут прагнуть перейти від звичного «контролю за роботою» і роздачі «вказівок» до організаційного забезпечення умов та інтелектуального підживлення роботи закладу освіти. Бо тільки так можна сподіватись на якісно вищий рівень освітніх послуг.

– Прорив до нової якості освіти відбувається там, де розглядатимуть місцеву школу як фактор, від якого значною мірою залежить майбутнє громади, – каже співробітник навчально-методичного центру з пи-

тань якості освіти та шеф-редактор порталу «Освітня політика» Віктор Громовий.

Віктор Володимирович шість років працював у Сосонівській школі, що в Кропивницькому районі, був першим директором створеної в обласному центрі гімназії №5, переможець всеукраїнського конкурсу на кращого вчителя. Має великий досвід застосування новацій у навчальному процесі, яким ділиться з педагогічними колективами.

Нині Віктор Громовий співпрацює з лицем «Нова школа» Катеринівської сільської ради. Зокрема, відбувся його майстер-клас про інновації в освіті, який дуже добре сприйняли педагоги.

На запитання кореспондента «Нашої громади», чи не послабитись контроль за навчальними закладами після передачі їх у відання ОТГ, Віктор Володимирович відповів:

– У нас завжди було кому контролювати заклади освіти, але не було кому ефективно сприяти професійному росту педагогів, поширювати серед них нові ідеї. І тут не обійтися без залучення висококласних консультантів. Вони мають допомогти педагогам відчувати, яку користь отримують від знайомства з напрацюваннями авангардної педагогіки, а також зрозуміти нові можливості та сучасні тренди в освіті.

– Якщо говорити конкретно, то про що йдеться?

– «Нова школа» може з'явитись не тільки за назвою, а і за сутністю лише у випадку,

якщо ми відмовимося від деяких стереотипів, навчимося думати по-новому, визнаємо, що у нас немає «правильної» відповіді на всі запитання.

– Тобто прорив до іншої якості освіти можливий лише за умови запуску механізму інноваційного розвитку?

– Саме так. А щоб це сталося, потрібна ментальна трансформація, подолання зашореності, упереджень та ілюзій, деконстрування міфів і стереотипів. Про це йшлося, зокрема, на семінарі «Як зняти ментальні шори». Питанням стратегічного проектування внутрішньої системи забезпечення якості освіти було присвячено інший дводенний семінар-практикум – «Проектування внутрішньої системи забезпечення якості на рівні закладу освіти: генеруємо ідеї, обираємо спектр інструментів, плануємо майбутнє». Результатом став початок роботи над перспективним планом запровадження внутрішньої системи проектування якості освіти та основних напрямків оцінювання якості роботи ліцею в 2020-21 навчальному році. У листопаді працювати мемо над розробкою довготривалої стратегії розвитку ліцею «Нова школа», метою якої стане забезпечення високої якості освіти.

– Ви задоволені співпрацею?

– Звісно. Я побачив готовність педагогів вчитися, відмовлятися від стереотипів, які стримують розвиток освіти.

Сергій ЗАДОРЖНИЙ

Світла пам'ять тобі, Дмитрику...

5 листопада 2020 року пролунав прощальний дзвоник для учня 9-В класу нашого ліцею **Дмитра Черноривця**, який трагічно пішов із життя.

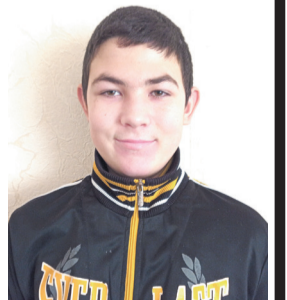
Його немає, і тільки осінні хризантеми на парті нагадували про нього. Неймовірна втрата. Серце стискається від болю. Не віриться, що він більше не заїде до класу, не займе своє місце.

До нашої школи Діма Черноривець прийшов у шостому класі. Завжди усміхнений, дружелюбний, він випромінював позитивну енергетику. Умів товаришувати, допомагати. Справжній світлий промінчик у класі. Йшов по життю усміхаючись.

Адміністрація Ліцею «Нова школа», педагогічний та учнівський колективи висловлюють щире співчуття Анні Анатоліївні Черноривець з приводу втрати сина, а також рідним і близьким покійного. Не знайти слів, якими можна було б угамувати ваше горе, та нехай Дмитрик обіймає Вас легеньким вітерцем, усміхається ніжними квітами.

Світла пам'ять тобі, Дмитрику! Ми ніколи тебе не забудемо!

В. Жарун,
класний керівник 9-В класу

Щорічно в четверту суботу листопада вшануємо жертв голодоморів 1932 – 1933, 1921 – 1922 та 1946 – 1947 років. От і через тиждень, 28 листопада, всій Україні і в багатьох містах світу відбудуться жалобні акції. Традиційно о 16-й годині хвилиною мовчання вшануємо померлих від голоду та запалимо свічки на підвіконнях домівок.

Дав людям зерна – відправили рити Біломорканал

У Катеринівській ОТГ є люди, які знають про голодомори не з книжок.

– У голодовку материн брат помер, – розповіла Валентина Чеботарьова, володимирівська пенсіонерка. – Пухлий був, ходити не міг. А чоловікового діда Прокопа, який в колгоспі головував, відправили рити Біломорканал за те, що дав зерна голодним односельцям. Потім діда реабілітували, повернувся додому. Йому пропонували вступити в партію, він відмовився.

Розповіла Валентина Семенівна й про голод 1946 – 1947 років (його, стверджують історики, теж не було б, якби радянська влада не підтримувала українським хлібом «братні» режими Чехословаччини, Румунії, Польщі):

– Після зими я із сестрою Галею ходила на поле збирати картоплю мерзлу, бо нічого було їсти. А в села ішли з міста люди голодні, вони міняли одягу, рушники на харчі.

«Варили горобців, годували мене»

Жителька Катеринівки Людмила Мирна в Голодомор 32 – 33 років була дитиною, тож особистих вражень про той час у неї майже немає, вона більше знає про це із спогадів матері, Марії Червоняк.

– Мама розказувала, що в голодовку з батьком ловили у стрісі горобців, патрала, варили і годували мене, малу, – розповіла Людмила Мирна. – І тепер як побачу горобців, згадую ті материні розповіді.

«Моя сестра – партія»

Інша катеринівська пенсіонерка, Валентина Булгак, розповіла про ось який випадок (про нього дізналася від свого батька, Іллі Майстренка):

– Це сталося у тридцять другого чи тридцять третьому році. Мій дід Терентій, аби врятувати родину від голоду, купив разом із сином, моїм батьком, у місті пуд борошна. Заховали його в надійному місці. А хтось дізнався про це й заявив у сільраду. І от до Терентія прийшла додому Катерина, сестра його дружини Марії. Катерина комуністкою була. Вона зажадала віддати борошно радянській владі. Господарі вдавали, що не розуміють її. Тоді Катерина заходилася сама шукати борошно. Не знайшовши, ударила палицею по миснику, побила горшки. Марія, яка дуже хвора тоді була, тільки й мовила:

«Що ж ти робиш? Ти ж сестра!» Катерина відповіла, що її сестра – партія.

Чоловік Валентини Іллівни, Павло Булгак, добре пам'ятає повоєнний голод.

– У сорок сьомому мені було шість років, – пригадав він. – Їсти – нічого. Якось перед жнивнами до нас прийшов колгоспний бухгалтер Дмитро Федорович Плотников. Розмовляючи з моєю матір'ю, він глянув у бік колгоспного поля, яке поряд з нашою садибою, і каже: «Маріє, посла-

Юшка з козячої шкури

Жителька Катеринівки Тетяна Баланда про трагедію 1932 – 1933 років змалку довідалася від старших.

– Про голодовку ще малою чула від бабусі, Олександри Парфентіївни Плотникової, 1914 року народження, – розповіла Тетяна Баланда. – Баба Шура і її подружки в розмовах часто вели мову про це. Обов'язково згадувала баба Шура про голод, коли хтось із нас, дітей, виявляв неповагу до

його могилку – в саду баби Наталки, біля яблуні. Баба Наталка доглядала за могилкою...

«Не хочу, щоб ви, мамо, мене з'їли, як тітка Ганна свою дитину»

Федір Карлюгін – найстарший житель Грузького. Нині хворіє, йому важко розмовляти. Згадувати про трагедію 1932 – 1933 років Федору Семеновичу допоміг його син Семен. Ось що вдалося з'ясувати.

ліла, адже лишилася з малими дітьми, а їх було дев'ятеро, найменше – ще в колісці. Рятуючи дітей від голоду, Ганна напувала їх юшкою з кропиви. Одного разу діти прокинулись ранком від дивного запаху. Ганна помішувала щось у каструлі. Старша дочка заглянула туди, а там – ручка немовляти. Діти полякалися. Невдовзі про це дізналися в селі. Коли прийшли заарештувати Ганну, вона кричала, що не вбивала дитини. Дізналися про це й Карлюгини, в тому числі діти. Якось мати помітила,

28 листопада – День пам'яті жертв голодоморів

На найродючіших у світі чорноземах...

що Федір не спить, і запитала, що з ним. Той сказав: «Не хочу, щоб ви, мамо, мене з'їли, як тітка Ганна свою дитину». Мама обняла його й заплакала.

Один з 25-тисячників орудував у П'ятоіванівці

Григорій Скляниченко, розповідаючи про голод 32 – 33 років упорядникам книжки «Голоси із 33-го. Голодомор на Кіровоградщині» (Кіровоград, Центрально-Українське видавництво, 1993), зауважив, що в його рідній П'ятоіванівці (тепер – Могутнє) перед Голодомором налічувалося близько трьох тисяч людей, що селяни уже зіп'ялися на ноги після війни та періоду воєнного комунізму, та Сталін направив в Україну 25 тисяч опричників, які організували з місцевих ледацюг активи. Заможних вони розкуркулювали та вислали в Сибір, решту загнали в колгоспи. У П'ятоіванівці, Миронівці, Балєєвому та Аврамівці ватажком таких активістів теж був прибулець з Росії. Іван Скляниченко, дід Григорія Скляниченка, у той час мав 5 десятин землі, коня і корову. Звісно, не бажав в артіль, тож його вислали, майно відібрали. Малий Григорій з батьками уник заслання, вони перехувалися в Лелеківці. Навесні 33-го їхня сім'я повернулася в П'ятоіванівку. А там – голод. За словами Григорія Скляниченка, люди їли кору з дерев, молочай, варили юшку зі шкіряних вуздочок. Першими помирили літні люди. За словами Скляниченка, «мерці подовгу лежали в хатах, їх нікому було хоронити, бо ті, що не вмерли, пухлі та охлялі, не могли їх витягти з хат». Селом їздила гарба з двома – трьома грабарями. «Для нас, дітей, то були страшні люди – в гостроверхах башликах, в чорних рукавицях, з чорними пов'язками на обличчях, з довгими металевими гаками, – згадував Скляниченко. – Грабарі витягували мертвих гаками, везли на цвинтар, скидали в братські могили».

Віктор КРУПСЬКИЙ,
Вікторія БІБІК

На знімку: малий Федір Карлюгін (праворуч у передньому ряду) з родиною за кілька років до Голодомору.

ла б туди Павлушку, щоб нам'яв колосків! Він же малий ще – не посадять». І я бігав кілька разів на поле за колосками. Так і живали.

Ось що розповів володимирівський пенсіонер Михайло Григораш:

– Моя мати, Марія Титівна, вийшла за сільського багатія. Саме неп почався, їм непогано жилося. Поки 1929 року не грянула колективізація. Їх розкуркулили. Материного чоловіка арештували і кудись вислали. Після того його у Володимирівці ніхто не бачив. А дочка, яку мати народила від нього, померла в голодовку. Про це мені мати розказувала. Такі розмови велися тільки удома. Не знаю, де поховано сестричку.

хліба. Нам, малим, бабині розмови про голод були незрозумілими. Адже в часи мого дитинства було вдосталь і хліба, і до хліба. З тих спогадів баби Шури мені запам'яталися розповіді про те, як вона із сестрою Ольгою ходили в берег – сусаю знайти там та посмоктати, як після нього їм животи роздувало. І про те, як їхня сім'я, коли під кінець зими тридцять третього зійшов сніг, збирала абрикосові кісточку та терла їх жорнами на борошно, щоб спекти з нього коржі. Згадувала баба Шура й про те, як їхній родині у пригоді стала шкура кози, що висіла на горищі. Коли нічого стало їсти, шкуру зняли з горища, варили з неї юшку. А в баби Наталки Мельнички, сусідки баби Шури, тоді помер від голоду малий син. Я навіть бачила

Коли почалася голодовка, Федору було дев'ять. Їсти дуже хотілося. В їжу йшли трава, листя, горобці, ворони. Матері іноді вдавалося вкрати в колгоспі жменьку висівку. Вона приносила їх у роті, за щоками, вдома пекла коржика. Ще мати товкла в макітрі мишій, заїкала в печі. Федір Карлюгін на все життя запам'ятав смак того наїдку: «Таке гірке було, ти його до рота, а воно – назад». Люди вмирили щодня. Коли поїли котів і собак, почалося страшне: люди їли людей! У сусідньому селі жили знайомі Карлюгінних, Пономарьови. Коли представники влади прийшли до них відбирати хліб, глава сімейства Василь кинувся захищати мішечок висівку, який заховав за городом. Його вбили одразу. Ганна, дружина, ледь не збожево-

Про це писала «Зоря комунізму»

Перед жнивнами

«У нашій тракторній бригаді всі зернові комбайни ще місяць тому поставлені на лінійку готовності. І в цьому – заслуга не тільки їх господарів, а й майстра-наладчика Семена Васильовича Якимчука, слюсаря Василя Івановича Нікітіна та електрогазозварника Олександра Андрійовича Александрова».

Цю замітку опубліковано в «Зорі комунізму» за 8 липня 1978 року. Її проілюстровано

знімком електрогазозварника Олександра Александрова.

Про Ніну Мамалигу та інших

«Часто доводиться бувати в Грузькому. Із задоволенням відвідую місцевий магазин. Майже чверть віку працює тут завідувачою Ніна Іванівна Мамалига. Трудолюбива, вимоглива до себе й інших, вона доклала немало зусиль, щоб згуртувати колектив сільмагу. Він не раз перемагав у соціалістичному змаганні в системі райспоживспілки. За прилавками – справжні майстри своєї справи. Ніна Іванівна Топор, Раїса Василівна Корня, Ніна Павлівна Ло-

пата та Ніна Дмитрівна Гага – люди високої культури, чуйні, доброзичливі, уважні до потреб покупців. Трапляються, скажімо, випадки, коли потрібного людині товару в магазині немає, то продавці постарануться, щоб завезти його, повідомити бажаному про надходження». Це – фрагмент листа за підписом «О. Федотова, жителька Катеринівки», опублікованого в «Зорі комунізму» 22 липня 1978 року. Розповідається й про виїзну торгівлю (товари доставлялися колгоспникам на поля й ферми). А завершується лист так: «Те ж можна сказати й про сільмаг в Обознівці, яким завідує Зінаїда Олександрівна Булакова. Сумлінні й чуйні люди працюють в наших магазинах!»

Батьковою дорогою

«Олександр і Михайло Нікітіни пішли дорогою свого батька Миколи Кириловича. Вони теж стали механізаторами широкого профілю. Восени та весною, коли треба орати та сіяти, сідають за кермо трактора: менший Михайло – на Т-74, Олександр – на МТЗ-5. За Михайлом також закріплено бурякозбиральний комбайн і кукурудзянозбиральний «Херсонєць-7», а за Олександром – бурякозбиральний комбайн. На плантації цукристих вони працюють поруч, завзято, старанно. Нещодавно Нікітіним довірили новий комбайн «Нива». Зараз вони збирають хліб. Михайло – комбайнером, старший брат – помічником». Цю замітку надруковано в «Зорі комунізму» за 29 липня 1979 року.

Курсом євроінтеграції

Гурток «Євродіти» діє в Грузьківському НВК

Як розповіла керівниця гуртка педагог-організатор Яна Бринза, гуртківці вивчають історію Європейського Союзу, інтеграційні процеси в Європі, культуру та традиції країн ЄС. Серед пріоритетів гуртка – й встановлення зв'язків з молоддю країн Європи через програми молодіжних обмінів, листування, реалізацію

спільних проектів, формування комунікативних навичок, навичок самостійного навчання, навичок збирання інформації та її критичного аналізу, підвищення рівня володіння інформаційно-комп'ютерними технологіями. До того ж, участь у гуртку мотивує до вивчення іноземних мов.

У гуртку – дві групи, молодша й старша, чисельністю по 19 дітей. Заняття в кожній – двічі на тиждень, після уроків. За словами Яни Бринзи, на заняттях гуртка проводяться мультимедійні презентації, вікторини, дискусії. Крім того, гуртківці бувають у музеях, на виставках представ-

ництв Євросоюзу та Ради Європи, посольств та консульств країни в центрі України» (проводяться до Дня міжкультурного діалогу), у регіональних конкурсах «Безпечна Україна. Безпечна Європа. Безпечний світ», всеукраїнських фестивалів дитячої та юнацької творчості, присвячених Всесвітньому дню Землі, та фестивалів до Дня Європи «Єврофест».

регіонального рівня «Єдина родина в центрі України» (проводяться до Дня міжкультурного діалогу), у регіональних конкурсах «Безпечна Україна. Безпечна Європа. Безпечний світ», всеукраїнських фестивалів дитячої та юнацької творчості, присвячених Всесвітньому дню Землі, та фестивалів до Дня Європи «Єврофест».

Найкращий борщ – з квашеними помідорами

Редакція «Нашої громади» продовжує приймати від читачів рецепти борщів, аби визначити найкращий. Переможця буде відзначено призом.

Участь в конкурсі бере й жителька Грузького Любова Будулать. Упродовж кількох десятиліть вона працювала медсестрою в місцевій дільничній лікарні. Удома ж, як і належить українській жінці, – і варила, і пекла. Звісно ж, займається цим і на пенсії.

– Коли була молодою, доводилося готувати на багатьох, – каже Любов Микитівна, маючи на увазі себе, чоловіка, двох дітей, свекра й свекруху. – Пораюся, бувало, на кухні й примовляю: казани мої, казани. Борщ варила велику каструлю – щоб на день усім вистачило.

Своїм методом приготування борщу вона охоче ділиться з іншими читачами:

– Увечері заливаю квасолом гарячою водою. За ніч вона набухає. Уранці вкидаю її разом із ситцевим буряком та морквою в воду, ставлю на вогонь. Якщо є м'ясо – вкидаю і його. Ми їмо борщ з домашньою курятиною, магазинної не купуємо. Трохи проварилося – вкидаю картоплю. Потім – капусту. Дехто любить, щоб капуста хрустіла в борщі, а я готую так, що добре зварена була. Далі роблю на сковороді зажарку. На свинячому жирі або на олії підсмажую цибулю з морквою і червоним буряком – для кольору. Додаю в зажарку томатної пасту. Це – якщо нема квашених помідорів. А торік помідорів вродило повно, не було куди їх дівати. З квашеними помідорами борщ – дуже добрий. Зажарку вливаю в борщ. Солю борщ двічі – на початку варіння і наприкінці.

Знає Любов Микитівна й рецепти смачних драників, пиріжків з яблуками, хліба. І теж ділиться ними з громадою.

Для драників вона тре на крупній тертці велику картопли-

ну та велику цибулину, все перемишує. Додає сіль або магазинну приправу з сіллю, одне чи два яйця, борошно (скільки вбере картопляно-цибулево-яєчна маса). Смажить на сковороді на олії.

Пиріжки з яблуками Любов Будулать готує так. Інгредиенты: двісті грамів маргарину, сто грамів подрібнених натуральних дріжджів (Любова Будулать надає перевагу криворізьким і львівським), столова ложка солі, дві столових ложки цукру, ванілін, сім склянок борошна. Замісити тісто на воді, сироватці або молоці і залишити його на 15 хвилин. Потім розкачати, зробити склянкою кружальця. Покласти в них начинку – дрібні шматочки яблука, посипавши їх цукром. Сформувати пиріжки. Смажити на олії, накривши сковороду кришкою.

І – рецепт хліба. Спочатку зробити опару. До 100 грамів подрібнених натуральних дріжджів додати дві – три ложки цукру, дві склянки борошна, сироватку. Перемішати. Дати опарі підійти в теплі протягом 10 хвилин. Далі перемістити її у велику миску, додати борошно (до трьох кілограмів), маргарин, яйце чи два, жменьку солі, можна й сметани. Замісити тісто, накривши рушником і залишити в теплі на годину, щоб зійшло. Сформувати паляниці, покласти на вощений папір в духовці. Пекти годину при температурі 180 градусів.

Ваше здоров'я

Безсимптомна пневмонія. Коли слід звернутися до лікаря

Зазвичай остаточний діагноз визначає саме лікар. Проте, медики радять прислухатися до свого організму, аби виявити завчасно небезпечне захворювання.

Пневмонія (запалення легень) – одне з найнебезпечніших ускладнень, яке може викликати вірусна інфекція. Нерідко недуга протікає з «тихими» симптомами, які легко пропустити. Щоб вчасно виявити ураження дихальної системи й призначити лікування, важливо знати основні ознаки розвитку пневмонії.

Якщо ви помічаєте у себе принаймні половину перелічених симптомів, слід негайно звернутися за консультацією і пройти обстеження легень.

Мокрий тривалий кашель

Мокрий кашель – механізм захисту від атаки вірусу. Виділення мокротиння сприяє боротьбі з хворобою, допомагаючи організму позбавитися від слизу. Однак, якщо кашель не припиняється і залишається вологим, не даючи відчуття полегшення, варто терміново звернутися до фахівця. Тривалий мокрий кашель може бути симптомом пневмонії.

Прискорений пульс

Прискорений серцевий ритм не виникає без причини, особливо під час хвороби. Виміряйте пульс. Якщо він вищий 100 ударів у хвилину, варто проконсультуватися з фахівцем. Є ризик, що у вас починається пневмонія.

Біль у грудях

Коли інфекція потрапляє в легені, виникають больові від-

чуття в грудях. Нерідко це відбувається під час нападу кашлю або ж після нього. Якщо біль не проходить, терміново зверніться до лікаря. Можливо, вірус проник у дихальні органи й проковує запалення.

Лихоманка

Про розвиток запалення також говорять висока темпе-

ратура та озноб. Не варто ігнорувати симптоми й намагатися їх усунути, краще зв'язатися з лікарем і отримати медичну допомогу.

Проблеми з диханням

Дуже важливо не пропустити цей симптом, оскільки він є одним з ключових в діагностиці запалення легень. Утруднене дихання або задишка можуть бути викликані глибоким поширенням інфекції в організмі. У такому випадку потрібна швидка допомога, інакше легені не зможуть виробляти достатньо кисню і настане втрата свідомості.

Мокрота з кров'ю

Найнебезпечніший та тривожний дзвіночок! Якщо при кашлі ви помітили, що мокрота має червонуватий і іржавий відтінок, значить, вірус дістався до легень і вам необхідна термінова медична допомога. Дуже важливо вчасно звернутися за консультацією до лікаря. При проблемах з диханням, підвищеній температурі, кашлі з мокротою обов'язково зв'яжіться з фахівцем.

3 нагоди свята

Нещодавно редакція «Нашої громади» отримала листа від жительки Лісного В. Карпенко. Ось його зміст:

«Я працювала завфермою в Лісному до 90-років з хорошими людьми, яких хочу привітати з Днем працівників сільського господарства. Це Соболь Віра, Мушенко Люба, Іщенко Таня, Романовська Ліза, Фітенко Люба, Фітенко Микола, Мороз Ліда, Багнюк Теодозій, Пивоварчук Микола, Кузьміна Іра. Бажаю вам міцного здоров'я, успі-

хів у житті, поваги людей, миру на землі, а тим, кого вже немає з нами, – низький уклін.

Також вітаю зі святом усіх жителів нашої об'єднаної територіальної громади, трудівників сільського господарства.

З повагою Карпенко В. В.»

